

Załącznik nr 1. Tabela uwag Państwowej Rady Gospodarki Wodnej do projektu rozporządzenia ws. przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy z uzgodnień międzyresortowych, konsultacji publicznych i opiniowania

Lp.	Podmiot zgłaszający uwagę	Część dokumentu, do którego odnosi się uwaga, nr strony	Treść uwagi	Propozycja ewentualnego zapisu alternatywnego	Uzasadnienie uwagi
1	Europejskie Regionalne Centrum Ekohydrologii PAN	1.6.4., brak numeracji stron, wg. pdf 39	Retencja zbiornikowa, rozumiana często jako budowa zbiorników zaporowych na rzekach, niesie ze sobą wiele negatywnych konsekwencji dla ekologicznego funkcjonowania ekosystemu. Naszym zaleceniem jest wprowadzenie do Programu koncepcji budowania zbiorników w dolinach rzecznych, bezpośrednio połączonych z korytem, jednak nieblokujących przepływu rzeki. Jednocześnie, zbiorniki te powinny zostać wyposażone w Ekohydrologiczne Rozwiązania Bliskie Naturze, ponieważ przy stężeniach związków biogenicznych występujących w polskich rzekach, funkcjonowanie zbiorników zostaje silnie zaburzone, przez nadmierną eutrofizację i występowanie toksycznych zakwitów sinicowych. Przykładem takiego zjawiska może być Zbiornik Sulejowski, który pełnił funkcję rezerwuaru wody pitnej dla aglomeracji łódzkiej, do czasu wykrycia w wodzie niebezpiecznych toksyn sinicowych.	Zaleca się budowę zbiorników o małej powierzchni 2 – 10 ha, zlokalizowanych na terenie doliny rzecznej, bez konieczności blokowania ciągłości rzeki. Zbiorniki tego typu, powinny być wyposażone w Ekohydrologiczne Rozwiązania Bliskie Naturze (np. Automatyczny system zasilający, sekwencyjny system osadniczy, systemy biologiczne). Rozwiązania te sprzyjają procesom samooczyszczania, a co za tym idzie, podnoszą odporność zbiorników na występowanie toksycznych zakwitów sinicowych. Wielofunkcyjność tych zbiorników powinna być realizowana w myśl zasady WBSRC i obejmować 5 elementów: wodę (Water), bioróżnorodność (B), usługi ekosystemowe (ecosystem Services), odporność na czynniki zewnętrzne (Resilience) oraz kulturę i edukację (Culture and education). Uwzględnienie tych elementów pozwoli na wdrażanie rozwiązań akceptowanych społecznie.	W rozdziale 1.6.4. brak wyraźnych zaleceń co do dalszego rozwoju retencji zbiornikowej w kraju. W innych podrozdziałach 1.6. znajdują się bardziej skonkretyzowane wytyczne. Zbiorniki powinny być wyposażone w Ekohydrologiczne Rozwiązania Bliskie Naturze, takie jak: 1) Automatyczny system (zgłoszenie patentowe ERCE), zasilający zbiornik tylko w okresach niskich koncentracji zanieczyszczeń (Zalewski 2020 Ekohydrologia PWN. Str. 187) 2) Sekwencyjny system osadniczy-biologiczny (SSBS), który podczyszczając wodę i dzięki temu umożliwia retencję podczyszczonych wód opadowych (Zalewski 2020, str. 158, rozwiązanie zastosowane na rzece Sokołówce w Łodzi oraz na górnej Bzurze, nagrodzone przez Komisję Europejską jako Best of the Best LIFE+).
2	Europejskie Regionalne Centrum Ekohydrologii PAN	Załącznik nr 4, strona 2	W zakresie retencjonowania wód na terenach zurbanizowanych, doświadczenia z realizacji licznych projektów naukowych takich jak SWITCH, EH-REK lub RadomKLIMA wskazują, że zwiększanie retencji wody na terenach miejskich, bez uwzględnienia Rozwiązań Bliskich Naturze sprzyjających procesom samooczyszczania, skutkuje szybką degradacją zasobów wodnych na skutek dużej ilości zanieczyszczeń występujących w wodach deszczowych odprowadzanych z terenów utwardzonych.	Działanie to dotyczy także realizacji zadań inwestycyjnych związanych ze zwiększeniem retencji wód opadowych na terenach zurbanizowanych, przy czym w działaniach tych należy uwzględniać rozwiązania związane z podczyszczaniem wód opadowych. Korzystnie, jeśli będą to metody wykorzystujące naturalne procesy.	Wieloletnie doświadczenie w zakresie realizacji inwestycji z zakresu retencjonowania wód na terenach zurbanizowanych wskazuje, że ich prawidłowe funkcjonowanie jest uzależnione od jakości wód. Dlatego, biotechnologie ekohydrologiczne, opracowane w Europejskim Regionalnym Centrum Ekohydrologii PAN, nagrodzone przez Komisję Europejską umożliwiają retencję wód burzowych dzięki ich podczyszczeniu (SSBS) co przyczynia się do zmniejszenia obciążenia oczyszczalni ścieków. To z kolei poprawia jakość wody w rzekach, poprawia jakość życia i zdrowie mieszkańców miast (Blue-Green Network, Zalewski 2020 str. 161) odnawianie wód podziemnych, zmniejszenie lejów depresyjnych pod miastami.
3	Dr hab. inż. Piotr Parasiewicz, prof. IRŚ	Załącznik 1, 2, 3	Znacząca większość przedstawionych w załącznikach działań nie odzwierciedla wytycznych załącznika 4 najnowszego stanu wiedzy na temat wpływu barier na ekosystemy rzeczne we Europie i promuje działania szkodliwe z punktu widzenia gospodarki rybackiej i środowiskowej. Międzynarodowe konsorcjum Europejskie AMBER przeprowadziło ewidencję barier na Europejskich rzekach wykazując ich bardzo negatywny wpływ na ekosystemy rzeczne choćby ze względu na ich ilość. Wyniki opublikowane w czasopiśmie Nature udokumentowały ponad 1.2 Mln barier na Europejskich rzekach (https://naukawpolsce.pap.pl/aktualnosci/news%2C85657%2Ceuropejskie-rzeki-niezwykle-pofragmentowane-w-polsce-1-bariera-na-1-km-rzeki). Z tego większość to są bariery niskie, a około 100 000 z nich bez żadnej wartości użytkowej. W Polsce zagęszczenie barier na rzekach (bariera co kilometr) leży powyżej Europejskiej średniej. Ponadto, wykazano że 75% polskich barier nie jest zewidencjonowanych a znaczna większość z nich to niskie jazy i progi. W wyniku tych badań Unia	Pierwszym podjętym działaniem powinna być pełna i kompleksowa inwentaryzacja barier na rzekach polskich połączona z przeprowadzoną analizą zagrożenia przez suszę. Posłuży ona strategicznej priorytetyzacji działań pod względem ich skuteczności, właściwości oraz wpływie na środowisko. Katalog działań powinien zawierać znacznie więcej elementów odbudowy retencji dolinowej, renaturyzacji koryta rzeki a także demontaż barier niesłużących żadnym celom. Naprawa i odbudowa jazów czy innych barier powinna być przeprowadzona tylko tam gdzie jest to absolutnie konieczne i przynosi oczekiwane efekty przy najmniejszych stratach ekologicznych. Musi im towarzyszyć szczegółowa ocena oddziaływania na środowisko i zasoby rybackie oraz wdrożenie wszelkich działań mitygujących zgodnych z obecnym stanem wiedzy i technologii (np. przepławki wielogatunkowe, dynamiczne przepływy środowiskowe). Takie są wymogi osiągnięcia dobrego potencjału ekologicznego. Należy przeprowadzić ocenę proponowanych działań	PPSS nie rozpatruje zagęszczenia barier na rzekach Polski jako kryterium wyboru działań. Przedstawione działania są niespójne z PPSS i w planie brakuje jasnych kryteriów wyboru, które takiej niespójności przeciwdziałają. W konsekwencji większość wydatków będzie mało skuteczna i może spowodować ogromne straty gospodarcze jak i w straty środowisku. Większość proponowanych działań jest szkodliwa dla zasobów rybackich i dla ochrony środowiskowej rzek. Ponadto proponowane działania promujące budowę nowych barier i piętrzeń są sprzeczne z wytycznymi Ramowej Dyrektywy Wodnej oraz Europejskiej Strategii Bioróżnorodności.

			Europejska w ramach strategii bioróżnorodności postawiła cel udrożnienia 25 000 km rzek do roku 2030. Demontaż niepotrzebnych barier ma być jednym z priorytetowych działań. Tymczasem działania zaproponowane w załącznikach PPSS to w znacznej większości budowa i odbudowa jazów oraz innych budowli porzecznych. Wybiera się przy tym najmniej efektywną formę retencji tzn. przy pomocy napełnionych zbiorników wodnych. Takie piętrzenia mają ogromne skutki uboczne jak pogorszenie jakości wody, zaburzenie temperatury wody (z tym wiążący się wzrost parowania i wydzielania metanu), zaburzenie transportu rumoszu oraz dewastację siedlisk gatunków rzecznych ryb, prowadzącą do zubożenia składu zespołów i w konsekwencji utratę bioróżnorodności. Z badań i doświadczeń Europejskich i Polskich wynika, że retencja glebowa czy przy pomocy zbiorników suchych jest znacznie bardziej efektywna pod względem ochrony przed suszą, powodzią a także ochrony środowiska i zasobów rybackich. Jest to także działanie znacznie mniej kosztowne pod względem konstrukcji i utrzymania.	pod względem wpływu na bioróżnorodność i selekcję najbardziej korzystnych. Należy wprowadzić jasne wytyczne projektowe zapewniające spójność proponowanych działań z przeprowadzoną analizą. Przykładem takich działań spójnych z PPSS jest np. renaturyzacja doliny Cedronu czy zrównoważony rozwój gospodarczy rzeki Nidy. Za niespójny uważam np. budowę zbiornika Kąty Myscowa na Wisłoce. Wyniki projektu AMBER wskazują, że ichtiofauna rzek górskich jest najbardziej narażona na negatywne skutki piętrzeń.	
4	Dr hab. inż. Piotr Parasiewicz, prof. IRŚ	Załącznik 1,2,3	Restytucja ryb wędrownych, takich jak jesiotr, która jest prowadzona od wielu lat i pochłonęła znaczące środki finansowe, nie została uwzględniona w priorytetach PPSS. Znaczną większość proponowanych działań, w których planowane są nowe bariery niweczy osiągnięcia programów restytucji. Nawet, jeżeli przy proponowanych zbiornikach powstaną dobrze funkcjonujące przepławki, to nie będą one nigdy w stanie zapewnić stuprocentowej drożności ekologicznej. Dlatego też, kilka barier z przepławką ma skutek zbliżony do jednej bez przepławki. Piętrzenia także tworzą barierę ekologiczną poprzez drastyczne zmniejszenie użyteczności siedlisk powyżej i poniżej progów. Dzieje się tak poprzez zmianę prędkości, głębokości i jakości wody a także tworzenie warunków wspierających gatunki stawowe i inwazyjne.	jw.	
5	Dr hab. inż. Piotr Parasiewicz, prof. IRŚ	ZAKRES FORMALNY I PRZEDMIOTOWY ANALIZY MOŻLIWOŚCI POWIĘKSZENIA DYSPOZYCYJNYCH ZASOBÓW WODNYCH W PPSS 3) działania służące temu, aby znaczące oddziaływania na stan wód, zostały poprzedzone przedsięwzięciami zapewniającymi utrzymanie warunków hydromorfologicznych jednolitych części wód na takim poziomie, który umożliwi osiągnięcie wymaganego stanu ekologicznego lub dobrego potencjału ekologicznego, w przypadku sztucznych lub silnie zmienionych jednolitych części wód, z zachowaniem zasady zrównoważonego rozwoju.	W działaniach podstawowych pominięto interesy gospodarki rybackiej. Gospodarka rybacka należy do działań rolniczych i jest bardzo wrażliwa na brak wody w rzekach. Zapewnienie warunków bytowych i rozwojowych dla hodowli stawowej i jeziorowej, oraz ochrona zasobów rybackich w rzekach powinna należeć do priorytetów. W szczególności, że jest ona też ściśle powiązana z ochroną ekosystemów wodnych.	3) działania służące temu, aby znaczące oddziaływania na stan wód, zostały poprzedzone przedsięwzięciami zapewniającymi utrzymanie użyteczności siedlisk ichtiofauny jednolitych części wód na takim poziomie, który umożliwi osiągnięcie wymaganego stanu ekologicznego lub dobrego potencjału ekologicznego, w przypadku sztucznych lub silnie zmienionych jednolitych części wód, z zachowaniem zasady zrównoważonego rozwoju.	
6	dr hab. inż. Tomasz Kowalczyk, prof. uczelni, UPWr	OPIS MOŻLIWOŚCI POWIĘKSZENIA DYSPOZYCYJNYCH ZASOBÓW WODNYCH Str. 37	Na retencję powierzchniową składają się: retencja jeziorna, zbiornikowa, koryt i dolin rzecznych, śnieżna oraz retencja lasu, glebowa i krajobrazowa.	Na retencję powierzchniową składają się: retencja jeziorna, zbiornikowa, koryt i dolin rzecznych, śnieżna oraz retencja lasu, glebowo-gruntowa i krajobrazowa.	W PPSS nie stosuje się tego rozróżnienia, pojęcie retencji gruntowej pojawia się jedynie w p. 1.6.6. Większość proponowanych metod oddziałuje bezpośrednio, a niekiedy wyłącznie, na retencję

					gruntową - w strefie saturacji.
7	dr hab. inż. Tomasz Kowalczyk, prof. uczelni, UPWr	1.6.1.Retencja naturalna Str. 38	...wpływają na zmniejszenie ryzyka zjawisk ekstremalnych, w tym suszy, jednocześnie poprawiając stan części wód powierzchniowych i podziemnych.	...wpływają na zmniejszenie ryzyka zjawisk ekstremalnych, w tym suszy, jednocześnie poprawiając stan jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych.	Uzupełnienie treści.
8	dr hab. inż. Tomasz Kowalczyk, prof. uczelni, UPWr/PRGW	1.6.3.Retencja korytowa i dolinowa Str. 39	Przy odpowiednim wyposażeniu doliny w urządzenia piętrzące (jazy, zastawki) można je wykorzystać do hamowania odpływu, a przy tym znacząco wzbogacać retencję koryt cieków i dolin rzecznych.	Przy odpowiednim wyposażeniu doliny w urządzenia piętrzące (jazy, zastawki) można je wykorzystać do hamowania odpływu, a przy tym znacząco wzbogacać retencję koryt cieków i dolin rzecznych. Warunkiem wykonania takiej zabudowy jest zachowanie drożności biologicznej cieków.	Zachowanie zgodności z zasadami renaturyzacji cieków, stanowiącymi istotny element PPSS.
9	dr hab. inż. Tomasz Kowalczyk, prof. uczelni, UPWr/PRGW	1.6.6.Lasy Str. 41	Las jest naturalnym rezerwuarem wody, jego hydrologiczna rola polega głównie na tym, iż obszar zalesiony: 1) magazynuje zapasy wilgoci, powodując silną retencję gruntową; 2) kumuluje część opadów, a nadmiar zwraca z powrotem do atmosfery; 3) zmniejsza bezpośrednie parowanie z gruntu w porównaniu z obszarami użytkowanymi rolniczo, zwiększając transpirację; 4) zwiększa odpływ w okresie niskich i zmniejsza go w okresie wysokich stanów wód w ciekach; 5) zmniejsza spływ powierzchniowy; 6) przedłuża czas trwania wiosennego spływu powierzchniowego; 7) zapobiega gwałtownym przyborom wody w ciekach i obniża kulminacje fal powodziowych w zalesionej części zlewni; 8) zapobiega nadmiernemu spadkowi poziomu wód w rzekach w okresie suszy; 9) pełni rolę filtra i ma istotny wpływ na skład biologiczny i chemiczny wód powierzchniowych oraz podziemnych. Odpływ z terenów zalesionych jest bardziej równomierny niż z terenów bezleśnych, ponieważ gleba leśna wpływa na niego hamująco i wyrównująco. Woda zgromadzona w lesie oraz glebach leśnych nie stanowi zasobu dyspozycyjnego, niemniej jednak w 10 cm warstwie gleby leśnej może szacunkowo nagromadzić się 5-25 mm wody. W drzewostanie woda stanowi 50 – 60% drewna, po przeliczeniu tej ilości wody na warstwę gleby o grubości 1 m i zasobności drzewostanu 400 m³/ha uzyskujemy 1500 m³ wody w glebie i 200 m³ w drzewostanie w przeliczeniu na 1 m³ powierzchni.	Las jest naturalnym rezerwuarem wody, jego hydrologiczna rola polega głównie na tym, iż obszar zalesiony: 1) magazynuje zapasy wilgoci, zwiększając retencję glebowo-gruntową; 2) zatrzymuje i zwraca do atmosfery część opadów; 3) zmniejsza bezpośrednie parowanie z gruntu w porównaniu z obszarami użytkowanymi rolniczo, zwiększając transpirację; 4) wyrównuje przepływy w ciekach, zwiększając je w okresach suchych i zmniejszając wezbrania - to samo zawiera p. 7 i 8, więc można usunąć. 5) zmniejsza spływ powierzchniowy; 6) przedłuża czas trwania wiosennego spływu powierzchniowego; 7) zapobiega gwałtownym przyborom wody w ciekach i obniża kulminacje fal powodziowych w zalesionej części zlewni; 8) zapobiega nadmiernemu spadkowi poziomu wód w rzekach w okresie suszy; 9) pełni rolę filtra i ma istotny wpływ na skład biologiczny i chemiczny wód powierzchniowych oraz podziemnych. Odpływ z terenów zalesionych jest bardziej równomierny niż z terenów bezleśnych, ponieważ gleba leśna wpływa na niego hamująco i wyrównująco. Woda zgromadzona w lesie oraz glebach leśnych nie stanowi zasobu dyspozycyjnego, niemniej jednak w 10 cm warstwie gleby leśnej może szacunkowo nagromadzić się 5-25 mm wody. W drzewostanie woda stanowi 50 – 60% drewna, po przeliczeniu tej ilości wody na warstwę gleby o grubości 1 m i zasobności drzewostanu 400 m³/ha uzyskujemy 1500 m³ wody w glebie i 200 m³ w drzewostanie w przeliczeniu na 1 m² powierzchni.	Doprecyzowanie sformułowań, korekta błędów jednostki.
10	Zbigniew Kot	Załącznik nr 4 do PPSS. Tabela katalogu działań nr.1 retencja działanie a), c), g), h)	Działanie: a) Przebudowa lub likwidacja systemów drenarskich terenów o znacznym nachyleniu b) Zwiększenie mikroretencji poprzez odtworzenie mokradeł c) kompleksowy projekt adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach górskich, przy zachowaniu priorytetu ochrony systemów leśnych h) kompleksowy projekt adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach nizinnych, przy zachowaniu priorytetu ochrony systemów leśnych	Pozostawienie treści działania a) i dopisanie do działania treści uzasadnienia uwagi. c) kompleksowy projekt adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach górskich, przy zachowaniu priorytetu ochrony systemów leśnych h) kompleksowy projekt adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – mała retencja oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach nizinnych, przy zachowaniu priorytetu ochrony systemów leśnych	Systemy drenarskie w terenach o znacznym nachyleniu powodują koncentracje i szybki spływ wód. Odtworzenie wcześniej sztucznie osuszanych mokradeł zwiększy mikroretencję. Wykonywanie zadań z zakresu małej retencji w kompleksach leśnych wymaga szczegółowej analizy skutków tych działań dla ekosystemów leśnych. Podjęcie takich działań powinno być poprzedzone uwzględnieniem wniosków z analizy już zrealizowanych projektów - Zwiększenie możliwości retencyjnych oraz przeciwdziałanie powodzi i suszy oraz - Przeciwdziałanie skutkom odpływu wód opadowych.

12	dr Przemysław Nawrocki	Zał. 4, Katalog działań, działanie 18 „Zmiana sposobu wykonywania oraz przesunięcie terminów realizacji prac utrzymaniowych na ciekach, z uwagi na wystąpienie suszy hydrologicznej, ujętych w planach utrzymania wód”	Zadanie to nie odpowiada rzeczywistej randze problemu, jakim jest prowadzenie na masową skalę tzw. prac utrzymaniowych na ciekach pogłębiających problem suszy. Konieczne jest nadanie znacznie wyższej rangi temu zadaniu, polegającej na zmianie zasięgu oddziaływania zadania z „lokalne” na „krajowe/ regionalne/ lokalne”, a priorytetu realizacji zadania ze „średniego” na „wysoki”. Część opisowa zadania wymaga poważnych modyfikacji, uwzględniających m. innymi poszerzenie zakresu zadania, w tym zwłaszcza dostosowanie anachronicznego katalogu prac utrzymaniowych realizowanych zgodnie z paradygmatem rolnictwa „odwodnieniowego” do obecnej sytuacji, gdzie dominującym jest brak wody a nie jej nadmiar. Analizy wpływu prac utrzymaniowych na stosunki wodne i opracowanie zasad planowania i wykonywania prac utrzymaniowych nie powinno się ograniczać jedynie do okresów występowania suszy – zasady powinny być uniwersalne obejmować również sytuacje normalnych i podwyższonych stanów wód.	Nie zaproponowano zapisu alternatywnego – w zamian autor uwagi dołączył 2 opracowania sygnowane swoim nazwiskiem oraz WWF Polska	Jednym z najważniejszych mankamentów PPSS jest zmarginalizowanie problemu prac utrzymaniowych prowadzonych na ciekach. Ani w PPSS ani w Prognozie OŚ nie odniesiono się do skali i rzeczywistych skutków środowiskowych prowadzenia prac utrzymaniowych i ich wpływu na pogłębianie problemu suszy rolniczej. Katalog prac utrzymaniowych zdefiniowany w ustawie Prawo wodne odpowiada nieaktualnemu już paradygmatowi zarządzania nadmiarem wody i zawiera niemal wyłącznie rodzaje prac utrzymaniowych trwale i czasowo zwiększające drenujący wpływ koryt cieków na tereny przyległe, silnie degradujących ekosystemy rzeczne. Pomimo silnego negatywnego oddziaływania prac utrzymaniowych na środowisko i suszę, brak jest systemu monitorowania prac utrzymaniowych. Z danych zebranych w ramach społecznej inicjatywy realizowanej przez Uniwersytet Warszawski i Fundację WWF Polska wynika, że w latach 2010 – 2017 prace utrzymaniowe trwale przyspieszające spływ wód ze zlewni, tzw. odmulanie zrealizowano na co najmniej 37 tys. km biejących cieków, czyli na większości cieków uznawanych za ważne dla regulowania stosunków wodnych w rolnictwie. Większość (57%) prac trwale przyspieszających odpływ wód ze zlewni zrealizowano na obszarach ekstremalnie i bardzo narażonych na suszę rolniczą. „Odmulanie” cieków (polegające na usuwanie z cieku warstwy do 0,5 m osadów dennych lub na usuwaniu tzw. zatorów, zwykle odsypów brzegowych i śródkorytowych) jest nakierowane na zwiększenie drenujących właściwości koryta cieku powiązanego z systemami rowów odwadniających, które zwykle pozbawione są zastawek. W związku z powyższym, biorąc pod uwagę skalę „odmulania” cieków w latach 2010 - 2017, zdolności retencyjne gleb na trwałych użytkach zielonych i zakładając, że w skali kraju „odmulanie” doprowadziło do obniżenia poziomu wód gruntowych średnio o 10 cm, można oszacować, że utracona wskutek realizacji prac utrzymaniowych retencji glebowa może wynosić nawet 1 mld m3 wody. Dotychczasowy sposób planowania i realizacji prac utrzymaniowych na ciekach skutkuje nie tylko masową skalą degradacji ekosystemów rzecznych i pogłębianiem problemu suszy, lecz również marnotrawstwem środków publicznych. Społecznym wkładem w usunięcie tego mankamentu PPSS i w prawidłowe zdiagnozowanie problemu niewłaściwie zaplanowanych i niewłaściwie realizowanych prac utrzymaniowych jest załączone opracowanie „<i>Utrzymanie rzek a środowisko i susza - potrzeba radykalnej zmiany dotychczasowych praktyk w gospodarowaniu wodami</i>”.
13	dr Przemysław Nawrocki	Zał. 4, Katalog działań	Dodanie działania nakierowanego na usunięcie mankamentów Prawa wodnego i innych ustaw, które przyczyniają się do pogłębiania problemu suszy (np. regulacje prawne dotyczące prac utrzymaniowych) lub utrudniających realizację działań nakierowanych na przeciwdziałanie suszy i usuwanie ich skutków.	Propozycje opisu dodatkowego działania – dołączono 2 opracowania sygnowane nazwiskiem autora uwagi oraz WWF Polska	Ustawa Prawo wodne ma poważne mankamenty skutkujące pogłębianiem się problemu suszy. Problemem ogólnym Prawa wodnego jest jednostronne postrzeganie celów utrzymania wód i anachroniczny katalog prac utrzymaniowych – obowiązkiem właściciela wód jest prowadzenie niemal

					wyłącznie takich prac utrzymaniowych, które skutkują przyspieszonym odpływem wód z cieków, w tym że zlewni małych rzek i potoków w krajobrazie rolniczym i leśnym. Niewłaściwie zdefiniowane prace utrzymaniowe zwiększają ryzyko wystąpienia suszy i potęgują jej negatywne skutki, gdyż ograniczają naturalną retencję koryt i dolin rzecznych. Uczynienie z prac obowiązku właściciela wód a nie możliwości działania w uzasadnionych przypadkach powoduje, że prace utrzymaniowe na ciekach trwale przyspieszające odpływ wód ze zlewni prowadzone są z jednakową intensywnością zarówno na obszarach ekstremalnie i bardzo zagrożonych suszą rolniczą jak na obszarach niezagrażonych (wskazują na to wstępne wyniki analiz prowadzonych przez Fundację WWF Polska). Zapisy Prawa wodnego odnośnie do prac utrzymaniowych pozostają w sprzeczności z nowocześnie rozumianym zarządzaniem ryzykiem powodziowym, ponieważ nie zatrzymane w zlewni i w małych ciekach wody często powiększają ryzyko powodziowe poniżej, na ciekach głównych, nad którymi koncentruje się cenna infrastruktura. Spółecznym wkładem w usunięcie tego mankamentu Prawa wodnego jest załączona Ekspertyza prawna „Przepisy ustawy Prawo wodne skutkujące pogłębieniem problemu suszy i powodzi”. Prawo wodne zawiera również przepisy, które będą utrudniały wykonanie przedsięwzięć z zakresu zwiększania retencji w dysfunkcyjnych systemach rowów melioracyjnych (np. zniechęcanie potencjalnych inwestorów skomplikowanymi procedurami uzyskiwania pozwoleń)
14	dr Przemysław Nawrocki	Zał. 1, 2, 3.	Z PPSS należy usunąć załączniki 1, 2 i 3 zawierające listę inwestycji.		PPSS, co podkreślali jego Autorzy w trakcie konsultacji społecznych, ma charakter dokumentu strategicznego, wyznaczającego kierunki działań, a najważniejszym elementem PPSS jest katalog działań przedstawiony w zał. 4. PPSS jest generalnie wartościowym opracowaniem, jednakże jego zasadniczym mankamentem jest przyjęcie a priori założenia, że ilość wody gromadzonej w zbiornikach retencyjnych w Polsce powinna wzrosnąć do poziomu zbliżonego do średniej europejskiej. Przyjęcie takiego założenia doprowadzi do bardzo silnego konfliktu PPSS ze środowiskowymi celami gospodarowania wodami oraz będzie prowadził do marnotrawienia środków publicznych na niepotrzebne i bardzo kosztowne inwestycje hydrotechniczne. W PPS powinna obowiązywać zasada (przypomniana przez jednego z prelegentów na spotkaniu konsultacyjnym PPSS), że najpierw należy zrealizować wszystkie zadania i inwestycje z zakresu odbudowywania naturalnej retencji, a zbiorniki retencyjne planować i realizować jedynie w ostateczności, wobec istnienia dobrze udokumentowanego nadrzędnego interesu publicznego i wobec braku alternatywnych, bardziej przyjaznych środowisku sposobów realizacji interesu publicznego. W zał. 4 do PPSS zawierającym katalog działań, w odniesieniu do działania nr 7 „<i>Realizacja działań inwestycyjnych w zakresie kształtowania zasobów wodnych poprzez zwiększanie sztucznej retencji</i>” stwierdza się, że „<i>Działanie powinno dotyczyć</i>

					wyłącznie obszarów, na których nie jest możliwe zastosowanie działań korzystniejszych z punktu widzenia ochrony środowiska”. W związku z tym z PPSS powinny być usunięte załączniki 1, 2 i 3, zawierające wykaz inwestycji, które nie spełniają warunku, iż na terenie ich realizacji <i>nie jest możliwe zastosowanie działań korzystniejszych z punktu widzenia ochrony środowiska</i>”. Elementy wykonawcze PPSS powinny być opracowane w trakcie prac nad aktualizacją Planów Gospodarowania Wodami w Dorzeczach, w powiązaniu z wdrożeniem Krajowego Programu Renaturyzacji Wód Powierzchniowych. Inwestycje i działania wymienione w załącznikach 1 - 3 są w większości przypadków wysoce kontrowersyjne w kontekście ich znaczenia dla przeciwdziałania skutkom suszy (np. planowana budowa dwóch stopni wodnych na Odrze, inwestycje takie jak odbudowa koryta rzeki do projektowanych parametrów, kształtowanie przekroju podłużnego i poprzecznego rzek, zapewnienie odpowiedniej przepustowości rzeki). Ponadto w wielu przypadkach inwestycje te są bardzo kosztowne i jednocześnie potencjalnie silnie negatywnie oddziałujące na stan ekosystemów wodnych. Lista inwestycji wymienionych w załącznikach 1 – 3 niewątpliwie spotka się ze zdecydowanym sprzeciwem ekologicznych organizacji pozarządowych i wywoła niepotrzebny konflikt w realizacji tak ważnego zadania pod względem społecznym zadania jakim jest zapobieganie suszy i łagodzenie jej skutków. Należy również podkreślić, że do mankamentów PPSS trzeba zaliczyć pominięcie istotnych społecznych uwarunkowań zarządzania wodami, w tym presji samorządów na budowę zbiorników wodnych rekreacyjnych budowane z puli środków publicznych pod nośnym społecznie hasłem ochrony przed powodzią lub suszą. Dziesięciolecia zaniedbywania prawa mieszkańców niewielkich miejscowości do godziwego odpoczynku latem nad wodą powodują, że pod presją lokalnych władz samorządowych budowa zbiorników rekreacyjnych („zalewów”) i ich finansowanie ze środków publicznych jest wciąż przemycane pod pretekstem ochrony przed powodzią lub zapobieganiu suszy. Mając powyższe na uwadze, nie dziwi znaczna liczna zbiorników retencyjnych z zał. 3 do PPSS, który zawiera inwestycje zgłoszone przez samorządy. W świetle współczesnej wiedzy o gospodarowaniu wodami uwzględniającego potrzeby ochrony ekosystemów rzecznych i wobec podwyższonych standardów wypoczynku i rekreacji nad wodą, nie ma żadnego racjonalnego uzasadnienia dla budowy zbiorników rekreacyjnych na rzekach. Jeśli jednak taki zbiornik powstanie, woda w zbiorniku jest zwykle silnie zanieczyszczona, a korzystanie ze zbiorników wręcz niebezpieczne dla ludzi ze względu na skażenia bakteryjne i zakwity toksycznych sinic. Na dnie takich zbiorników bardzo szybko gromadzą się osady bogate w materię organiczną – muł o konsystencji i zapachu bardzo nieprzyjemnym dla tych, którzy próbują wykąpać się w zalewie. Alternatywą wobec rekreacyjnego wykorzystania rzek
--	--	--	--	--	--

					i „zalewów” mogą być sezonowe, a dzięki temu tanie, parki wodne. Baseny w parkach wodnych zapewnią czystą wodę i bezpieczny odpoczynek bez konieczności degradowania ekosystemu rzeki budową urządzeń piętrzących wodę. Parki wodne w gminach wiejskich mogłyby powstać w ramach rządowego programu, zbliżonego do programu budowy boisk do piłki nożnej „orlików”), pod hasłem zaproponowanym przez jednego z samorządowców: „zamiast zbiorniki budujemy wodniki” – stworzenie takiego rządowego programu mógłby zainicjować minister właściwy ds. gospodarki wodnej.
--	--	--	--	--	---